

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічний малюнок

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво»

Освітній рівень - перший (бакалаврський)

Інститут мистецтв

2016-2017 – навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

Робоча програма «Педагогічний малюнок» для студентів за напрямом підготовки 6.020205 «Образотворче мистецтво».

Розробник: Шпортько Валерій Іванович, старший викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «29» серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва Ю.В. Романенкова
(підпис)

© _____, 2016 рік
© _____, 2017 рік

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма	8
Змістовний модуль III. Педагогічний малюнок у вивченні теорії, методів і прийомів роботи над рисунком. Використання вмінь та навичок в практичній роботі.	8
Змістовний модуль IV. Роль педагогічного малюнка у вивченні жанру пейзаж. Особливості роботи над пейзажем.	12
Анімалістика. Роботи художників-анімалістів у різних видах образотворчого мистецтва	
IV. Навчально-методична карта дисципліни	18
Карта самостійної роботи студента	19
V. Система поточного та підсумкового контролю знань	20
VI. Методи навчання	24
VII. Методичне забезпечення курсу	25
IX. Рекомендована література	26

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Педагогічний малюнок» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою Образотворчого мистецтва на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, вивчення навчального матеріалу дисципліни «Педагогічний малюнок».

Курс вивчення дисципліни «**Педагогічний малюнок**» побудований за принципом підготовки фахівця з образотворчого мистецтва.

Зміст програми складає систему з теоретичного та практичного процесу навчання.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання дисципліни «Педагогічний малюнок» є розвиток практичної підготовки студентів та продовження їх образотворчої освіти у напрямку вивчення методів роботи зі студентами і учнями, як важливого фактору підвищення художньо-естетичного рівня особистості, фахового зростання і формування національної художньої культури в сучасному мистецтві.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є набуття базових знань з «Педагогічного малюнка». Ознайомлення з основними напрямками розвитку наук з «Педагогічного малюнка» у вивченні методів і методика роботи зі студентами (учнями), формуванню цілісного бачення і уявлення та художньо-естетичні цінності мистецтва, розвиток художнього смаку і навичок в роботі над творчими завданнями.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до профілю програми бакалавра образотворчого мистецтва формуються *загальні та фахові компетентності*.

Загальні компетентності

(Світоглядна, громадська, комунікативна, інформаційна, науково-дослідницька, самоосвітня), а саме: **фахові компетентності базові**

(Організаційна, мистецтвознавча) та **спеціальні** (творча), а саме:

Здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл з образотворчого мистецтва, методів та авторських прийомів провідних художників;

Володіння навичками візуального сприйняття і створення композицій, відтворення їх на полотні (папері, чи іншій площині) для зображення задуманого.

Результати навчання

(Знання та практичні навички та вміння).

Знання: різноманітних прийомів, методів роботи над творчими завданнями з використанням особливостей національних традицій школи образотворчого мистецтва.

Практичні навички й вміння:

уміння створювати атмосферу творчого підходу для роботи над завданнями, використовуючи при цьому класичні зразки. Уміння аналізувати, визначати технічні прийоми виконання завдання, та методичні прийоми наочного пояснення завдання.

Програмні результати навчання

Готовність до фахової діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері мистецької діяльності.

Мисленнєва активність, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань.

Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху.

Форма контролю: ПМК, поточні оцінки за виконані методичні розробки і таблиці. По завершенню курсу навчання – залік.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні, формування особистості фахівця вищої кваліфікації.

Курс:	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: 2 кредити Змістовних модулів: 2 Загальна кількість годин: 72 Тижневих годин: 2	Шифр та назва галузі знань: 0202 Мистецтво Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020205 Образотворче мистецтво Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Нормативна Рік підготовки: 4 Семестр 7 Аудиторні заняття: 28 години, з них: Лекції: 12 годин Практичні заняття: 16 годин Самостійна робота: 40 годин Модульний контроль: 4 години Вид підсумкового контролю: (залік) ПМК

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Загальна кількість годин	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль III Педагогічний малюнок у вивченні теорії, методів і прийомів роботи над рисунком. Використання вмінь і навичок в практичній роботі							
1.	Побудова зображення гіпсових моделей з класичних зразків. Послідовність роботи над зображенням гіпсових моделей.		5	2	3	4	
2.	Зображення живої природи з різних положень. Теорія та практика роботи над зображенням живої природи		6	2	4	10	
3.	Роль начерків у вивченні живої природи. Використання різних художніх матеріалів у роботі над постановками		4	2	2	6	
	Разом	37	15	6	9	20	2
Змістовий модуль IV. Роль педагогічного малюнка у вивченні жанру «Пейзаж». Особливості роботи над пейзажем. Роботи художників-аніمالістів у різних видах і жанрах Образотворчого мистецтва							
4.	Пейзаж. Види пейзажу. Пейзаж у творчості українських мистців		3	2	1	2	
5.	Роль пейзажу у вихованні естетичного бачення почуття краси у учнів. Етапи роботи над пейзажем. Художні техніки і художні матеріали в роботі над пейзажем.		6	2	4	10	
6.	Анімалістика. Зображення тварин і птахів у різних видах і жанрах Образотворчого мистецтва.		4	2	2	8	
	Разом	35	13	6	7	20	2
	Разом з навчальним планом	72	28	12	16	40	4

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль III. ПЕДАГОГІЧНИЙ МАЛЮНОК У ВИВЧЕННІ ТЕОРІЇ, МЕТОДІВ І ПРИЙОМІВ РОБОТИ НАД РИСУНКОМ.

ВИКОРИСТАННЯ ВМІНЬ І НАВИЧОК В ПРАКТИЧНІЙ РОБОТІ

Лекція 3. Побудова зображення гіпсових моделей з класичних зразків.

Послідовність роботи над зображенням гіпсових моделей. (2 години)

Мета програми – професійно підготувати фахівця з високим рівнем методичної майстерності й готовності до управління художньою діяльністю студентів з використанням сучасних технологій наочного навчання.

Завдання навчального курсу дисципліни «Педагогічний малюнок» полягає в практичному оволодінні методикою наочного навчання основам образотворчої грамоти, формуванню практично значущого вміння використовувати технологію наочного навчання в процесі управління художньо-творчою діяльністю студентів.

Рекомендована література (2; 3; 4; 13; 16; 19)

Практична робота (3години)

Завдання 3.1.Створити методичну таблицю для вивчення розділу»
Зображення людини».

Завдання 3.2 Створити методичний посібник з засвоєння знань і умінь зображення людини при роботі над зображенням гіпсових моделей з класичних зразків.

Завдання 3.3 Створити методичну таблицю: Рисунок гіпсової голови: а) рисунок черепа людини; б)рисунок обрубовки; в) рисунок гіпсової голови Аполлона, Діани, Сократа.

Художні матеріали: графітний олівець, папір ватман, формат А-3.

Рекомендована література: (5,6,12,13,15)

Самостійна робота (4 години)

Роль педагогічного малюнка в професійній діяльності вчителя з образотворчого мистецтва в вищих освітніх закладах мистецької освіти та

загальноосвітніх школах. Послідовності роботи над портретом, чи постаттю людини. Роль кольору в зображенні живої натури.

Завдання 3.1. Створити методичну таблицю послідовності роботи над впливом світла на колір і колорит в зображенні живої натури.

Завдання 3.2. Створити методичну таблицю послідовності роботи над етапами створення зображення: а) гіпсової моделі; б) живої натури, портрет; в) живої натури, постать; г) зображення людей різних за віком і статтю.

Художні матеріали: папір, формат А-3, графітний олівець, фарби, за вибором студента.

Рекомендована література (2; 3; 4; 16)

Лекція 3.2. Зображення живої натури з різних ракурсів та різних положень натурної постановки. Теорія та практика в роботі над зображенням живої натури. (2 години)

При вивченні теми: «Зображення живої натури», задача педагога полягає в розкритті, перед студентами (учнями), ті непорушні правила і закони реалістичного рисунка, які вони мають засвоїти. Навчити студентів уважно аналізувати деталі зображуваного і уміти бачити природу в цілому. Необхідність знань при роботі над зображенням живої натури, знання з пластичної анатомії, лінійної та повітряної перспективи, композиції та психології.

Рекомендована література (7; 9; 16; 19)

ПРАКТИЧНА РОБОТА (4 ГОДИНИ)

Підготовці до практичної роботи передуює ознайомлення студентів з методичними доробками художників-педагогів та кращими навчальними роботами із фонду кафедри, проводиться аналіз зображень, пояснюється їх структурний та методичний зміст.

Завдання 3.1. Створити методичну таблицю зображення живої натури з різних ракурсів. Портрет. Послідовність виконання завдання.

Завдання 3.2. Створити методичну таблицю: зображення живої натури:
а) постать людини, що стоїть з опертям на одну ногу; б) постать людини, що сидить.

Зображення виконати на форматі А-3 графічними матеріалами – графітний олівець, туш.

Рекомендована література (7; 9; 16; 19)

САМОСТІЙНА РОБОТА (10 ГОДИН)

Послідовність виконання самостійної практичної роботи:

1. Ознайомлення з темою завдання;
2. Підбір рекомендованої літератури, що пропонується студенту для ознайомлення і вивчення проблеми;
3. Підготовка художніх матеріалів для створення методичного посібника;
4. Вибір композиції і етапності виконання завдання;
5. Ескіз (в масштабі) методичного посібника;
6. Виконання завдання на форматі А-3 ватману художніми матеріалами за вибором студента, що відповідають темі завдання

Освоєння теоретичного та методичного матеріалу за літературними першоджерелами.

Для самостійної роботи студент обирає одне із запропонованих завдань:

Завдання 3.1. Створити методичну таблицю: схему-аналіз постановки:
а) пропорції; б) анатомічний скелет, будова м'язів та їх рельєфу при зображенні постановки живої натури.

Завдання 3.2. Зображення постаті людини з різних ракурсів. Людей різної статі і віку.

Художні матеріали: папір форматом А2, графітні олівці, сангіна, вугіль.

Рекомендована література (7; 9; 16; 19)

Лекція 3.3 Роль начерків у вивченні живої натури. (2 години)

Використання різних художніх матеріалів в роботі над постановками.
Начерки умовно можна поділити на наступні види: ескіз, документ, вправа.

Форма начерку-ескізу, це: композиційний пошук, пошук основного пластичного задуму, що стимулює творчу фантазію. Документальність – точність зображуваного, швидкі зарисовки окремих фрагментів. Начерк – вправа. Робота над начерком-вправою, розвиває у художника снайперській погляд при вирішенні пластичних задач, розвиває почуття пропорцій, миттєво помічати характерні особливості і ознаки об'єкту спостереження.

Рекомендована література (3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 12; 16; 19; 20; 21)

ПРАКТИЧНА РОБОТА (2 ГОДИНИ).

На практичних заняттях студенти виконують одне із запропонованих завдань.

Педагогічний малюнок має наочно показати вирішення того чи іншого завдання в рисунку, показати засоби і прийоми роботи різними матеріалами, техніки виконання.

Завдання 3.1. Створити методичну таблицю зразків начерків, (роботи майстрів Образотворчого мистецтва).

Завдання 3.2. Створити методичну таблицю: використання начерків в різних видах і жанрах Образотворчого мистецтва.

Художні матеріали: графітний олівець, туш, перо, акварель, сангіна, соус, папір різний за якістю та форматом.

Рекомендована література (3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 12; 16; 19; 20; 21)

САМОСТІЙНА РОБОТА (6 ГОДИН)

Послідовність виконання самостійної практичної роботи:

1. Ознайомлення з темою завдання;
2. Підбір рекомендованої літератури, що пропонується студенту для ознайомлення і вивчення проблеми;
3. Підготовка художніх матеріалів для створення методичного посібника;
4. Вибір композиції і етапності виконання завдання;
5. Ескіз (в масштабі) методичного посібника;
6. Виконання завдання на форматі А-3 ватману художніми матеріалами за вибором студента, що відповідають темі завдання.

Освоєння теоретичного та методичного матеріалу за літературними першоджерелами.

Для самостійної роботи студент обирає одне із запропонованих завдань.

Завдання 3.1. Створити методичну таблицю різних видів начерків, які виконані різними художньо-графічними матеріалами.

Завдання 3.2. Створити методичні таблиці різних видів начерків: композиційних, документальних, начерків-вправ, начерків за уявою.

Завдання самостійної роботи виконується на форматі А-3. Художні матеріали – за вибором студента.

Вимоги до створення методичної таблиці

Цілісність стилю оформлення, єдність графічного виконання завдання; цілісність стилю оформлення композиційного розташування.

Робота виконується в повному обсязі на форматі А-3

Методичні таблиці створюються по кожній темі розділу. Формат – А-3. Методичний матеріал (послідовність виконання завдання – етапи роботи над зображенням). Художніми матеріалами, які відповідають темі завдання.

Рекомендована література (3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 12; 16; 19; 20; 21)

***Змістовий модуль IV. РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО МАЛЮНКА У
ВИВЧЕННІ ЖАНРУ « ПЕЙЗАЖ». ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ НАД
ПЕЙЗАЖЕМ. РОБОТИ ХУДОЖНИКІВ_ АНІМАЛІСТІВ У РІЗНИХ
ВИДАХ І ЖАНРАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.***

***Лекція 4. Пейзаж. Види пейзажу. Пейзаж у творчості українських
мистців. Природа і людина. Види пейзажних мотивів в роботах
художників-пейзажистів. (4 години)***

«Протягом усієї історії живопису, починаючи з найраніших її періодів й до сьогодення, пейзаж виражає почуття художника з деякими нюансами і відмінностями залежно від манери того чи іншого майстра сприймати, інтерпретувати і передавати один і той же сюжет».

Чиварді Джованні

ПРАКТИЧНА РОБОТА (4 ГОДИНИ)

На заняттях студенти виконують одне із запропонованих завдань.

Перед початком практичної роботи необхідно проаналізувати твори провідних майстрів вітчизняного та зарубіжного мистецтва.

Завдання 4.1. Створити методичні таблиці: види пейзажу в творчості українських художників.

Завдання 4.2. Засвоєння знань і умінь зображення людини при роботі над пейзажем. Різні пори року в зображенні пейзажних мотивів.

Художні матеріали: графітний олівець, фарби за вибором студента. Формат А-3.

Рекомендована література (3; 4; 5; 6; 7; 8; 12; 16; 19; 20; 21)

САМОСТІЙНА РОБОТА (2 ГОДИНИ)

Послідовність виконання самостійної практичної роботи:

1. Ознайомлення з темою завдання;
2. Підбір рекомендованої літератури, що пропонується студенту для ознайомлення і вивчення проблеми;
3. Підготовка художніх матеріалів для створення методичного посібника;
4. Вибір композиції і етапності виконання завдання;
5. Ескіз (в масштабі) методичного посібника;
6. Виконання завдання на форматі А-3 ватману художніми матеріалами за вибором студента, що відповідають темі завдання.

Освоєння теоретичного та методичного матеріалу за літературними першоджерелами.

Для самостійної роботи студент обирає одне із запропонованих завдань.

Завдання 4.1. Створити методичну таблицю послідовності роботи над пейзажем.

Завдання 4.2. Створити методичну таблицю-ілюстрацію: Роботи художників-пейзажистів України.

Студентам пропонуються різні види завдань для практичної роботи за вибором теми і художніх матеріалів. Формат А3.

Рекомендована література (3; 4; 5; 6; 7; 8; 12; 16; 19; 20; 21)

Лекція 4.5. *Пейзаж. Етапи роботи над пейзажем. Роль пейзажу у вихованні художньо-естетичного бачення, почуття краси у учнів.*

(2 години)

Рисунок дерев (ялина, береза, дуб, верба тощо). Характер стовбура, крони дерева, їх конструктивна будова. Етюди з натури: рисунок дерев, елементів рослинного світу. Тонове і кольорове вирішення. Стилізація в зображенні дерев і квітів.

Рекомендована література (2; 3; 4; 6; 10; 11; 14)

ПРАКТИЧНА РОБОТА (4 ГОДИНИ).

Завдання 4.1. Виконати методичні таблиці для зображенню пейзажу.

- 1) Види пейзажу: сільський, міський, морина, тощо;
- 2) Роль композиції при виборі мотивів пейзажу;
- 3) Пори року в зображенні пейзажу;
- 4) Етапи роботи над пейзажем;
- 5) Художні матеріали та художні техніки у зображенні пейзажу.

Студентам пропонуються різні види завдань для практичної роботи за вибором теми і художніх матеріалів. Формат А3.

Рекомендована література (3; 4; 5; 6; 7; 8; 12; 16; 19; 20; 21)

САМОСТІЙНА РОБОТА (10 ГОДИН)

Послідовність виконання самостійної практичної роботи:

1. Ознайомлення з темою завдання;
2. Підбір рекомендованої літератури, що пропонується студенту для ознайомлення і вивчення проблеми;
3. Підготовка художніх матеріалів для створення методичного посібника;
4. Вибір композиції і етапності виконання завдання;
5. Ескіз (в масштабі) методичного посібника;
6. Виконання завдання на форматі А-3 ватману художніми матеріалами за вибором студента, що відповідають темі завдання

Освоєння теоретичного та методичного матеріалу за літературними першоджерелами.

Завдання 4.1. Створити методичний посібник педагогічного малюнка різних об'єктів (мотивів) природи. Зобразити небо з хмарами, воду чи пейзажний мотив при різному стані погоди, дня, пори року тощо.

Завдання 4.2. Створити методичний посібник з зображенням стилізованого малюнка, дерев (ялинка, береза, дуб, тощо). Варіативне зображення однієї породи дерева –наприклад, ялинки.

Завдання 4.3. Створити методичний посібник світлотіньового зображення форм пейзажних мотивів.

Завдання 4.4. Створити методичний посібник графічно-пластичного малюнка елементів рослинності. Варіативне зображення форми (тюльпану, колоска, шишки, тощо).

Завдання 4.5. Виконати педагогічний малюнок, що пояснює послідовність зображення рослинного орнаменту, елементами якого можуть слугувати листя, квіти, плоди.

Матеріал: на вибір студента.

Рекомендована література (3; 4; 5; 6; 7; 8; 12; 16; 19; 20; 21)

Лекція 4.6. Анімалістика. Роль начерків і етюдів з натури у вивченні навколишнього світу (2 години)

Анімалістика. Малювання домашніх та диких птахів, тварин. Виконання практичних завдань – натюрморти з чучелом птаха. Вивчення пропорції конструктивної будови передачі матеріальності. Уміння аналізувати форму тварин і птахів.

Рекомендована література (1; 6; 10; 11; 15; 17; 18; 21)

ПРАКТИЧНА РОБОТА (2 ГОДИНИ)

На практичних заняттях студенти виконують одне із запропонованих завдань.

Завдання 4.6 (1). Вивчення птахів, їх пропорції та їх конструктивної будови;

Завдання 4.6 (2). Зображення тварин та птахів в ілюстраціях до казок, байок і інших художніх прозових творів про тварин

Практичні завдання з виконання методичних таблиць студенти виконують на форматі А3 різними художніми матеріалами.

Рекомендована література (1; 6; 10; 11; 15; 17; 18; 21)

САМОСТІЙНА РОБОТА (8 ГОДИН)

Послідовність виконання самостійної практичної роботи:

1. Ознайомлення з темою завдання;
2. Підбір рекомендованої літератури, що пропонується студенту для ознайомлення і вивчення проблеми;
3. Підготовка художніх матеріалів для створення методичного посібника;
4. Вибір композиції і етапності виконання завдання;
5. Ескіз (в масштабі) методичного посібника;
6. Виконання завдання на форматі А-3 ватману художніми матеріалами за вибором студента, що відповідають темі завдання.

Освоєння теоретичного та методичного матеріалу за літературними першоджерелами.

Завдання 4.6(1). Створити методичну таблицю «Навчальний натюрморт» з чучелом птаха. Послідовність виконання завдання. – 2 години

Аудиторно-практична робота: натюрморт з чучелом птаха. Вимоги до виконання завдання: методична послідовність в роботі над натюрмортом, виявити вміння вірно передати пропорції, враховуючи анатомічну будову птаха, його характерних особливостей. Самостійна робота: начерки з домашніх тварин і птахів різними художніми матеріалами.

Мета завдання: вміння швидко передавати в рисунку пропорції, характерні особливості, пластичність форми. Розвиток зорової пам'яті.

Завдання аудиторної і самостійної роботи студентів виконуються на форматі А-3 (430x310 мм). Матеріалами відповідно до вимог завдання.

Завдання: начерки, етюди – виконуються на довільному форматі і художніми матеріалами за вибором студента.

Завдання 4.6.(2) Створити методичну таблицю з зображенням домашніх та диких тварин, птахів. Зібрати ілюстративний матеріал з репродукцій. Можна використати малюнки, виконані на пленері.

Завдання 4.6.(3). Створити методичний посібник з наочно-ілюстрованого матеріалу за темою: «Малюнок представників фауни» (ілюстрації з книг, журналів, фоторепродукцій). Виконати малюнки стилізованих форм (комахи, риби, земноводні). Матеріал використати на заняттях за темою.

Завдання 4.6.(4) Виконати методичний посібник з малюнків домашніх тварин, трансформованих в декоративні образи (курка, півник, качка, коза, індик, кіт, собака, тощо).

Матеріал: за вибором студента.

Рекомендована література (1; 6; 10; 11; 15; 17; 18; 21)

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

«ПЕДАГОГІЧНИЙ МАЛЮНОК»

Разом – 72 години, лекції – 12 годин, практичні заняття – 16 годин, самостійна робота – 40 годин, модульний контроль – 4 години

Модулі	Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV		
Назва модуля	Педагогічний малюнок у вивченні теорії, методів і прийомів роботи над рисунком. Використання вмінь і навичок в практичній роботі.			Роль педагогічного малюнка у вивченні жанру «Пейзаж». Особливості роботи над пейзажем. Роботи художників-аніمالістів у різних видах і жанрах Образотворчого мистецтва.		
Кількість балів за модуль	78 балів			61 балі		
Теми лекцій	Побудова зображення гіпсових моделей з класичних зразків. Послідовність роботи над зображенням гіпсових моделей. .	Зображення живої природи з різних ракурсів та різних положень. Теорія та практика роботи над зображенням живої природи.	Роль начерків у вивченні живої природи. Використання різних художніх матеріалів в роботі над постановками. .	Пейзаж. Види пейзажу. Пейзаж у творчості українських мистців . .	Роль пейзажу у вихованні естетичного бачення почуття краси у учнів. Етапи роботи над пейзажем. Художні техніки та художні матеріали в роботі над пейзажем.	Анімалістика. Зображення тварин та птахів у різних видах та жанрах Образотворчого мистецтва.
Відвідування практичних занять	1 бал	1 бал	1 бал.	1 бал	1 бал	1 бал
Теми практичних занять	Створити методичну таблицю: зображення людини при роботі над гіпсовими моделями з класичних зразків. 10 балів за роботу	Створення методичної таблиці: зображення живої природи. Портрет. Послідовність виконання завдання. Зображення живої природи в повний зріст.. 10 балів за роботу	Створення методичної таблиці: Начерки. Роботи майстрів Образотворчого мистецтва (ілюстрації). 10 балів за роботу.	Створити методичні таблиці: Етапи зображення пейзажу. Різні художні техніки та художні матеріали, які використовують художники при роботі над пейзажем » 10 балів за роботу		Створити методичну таблицю: Начерки. Роль начерків у вивченні жанру. Анімалістика. Зображення чучел птахів і тварин виконаних у зоопарку чи музеї природи. «Навчальний натюрморт» з чучелом птаха. 10 балів за роботу
Практична робота	3 години	4 години	2 години	5 годин		2 години
Самостійна робота (кількість балів)	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів		5 балів
Види модульного контролю (кількість балів)	Модульна контрольна робота 1 25 балів			Модульна контрольна робота 2 25 балів		
ПМК	залік					
Всього (балів)	139 (коефіцієнт успішності: 139÷100=1,39)					

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль III. ПЕДАГОГІЧНИЙ МАЛЮНОК У ВИВЧЕННІ ТЕОРІЇ, МЕТОДІВ І ПРИЙОМІВ РОБОТИ НАД РИСУНКОМ. ВИКОРИСТАННЯ ВМІНЬ І НАВИЧОК В ПРАКТИЧНІЙ РОБОТІ.		
Завдання 3.1. Створити методичну таблицю послідовності роботи над портретом чи постаттю людини. Роль кольору в зображенні живої натури. Завдання 3.2. Створити методичну таблицю послідовності роботи над впливом світла на колір і колорит в зображенні живої натури.	практичні заняття, модульний контроль	5
Завдання 3.3 Створити методичну таблицю аналіз-схема постановки: а) пропорції; б) анатомічний скелет, м'язи при роботі над зображенням живої натури. Завдання 3.4 Зображення людини з різних ракурсів, різної статі і віку.	практичні заняття, модульний контроль	5
Змістовий модуль IV. РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО МАЛЮНКА У ВИВЧЕННІ ЖАНРУ ПЕЙЗАЖ. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ НАД ПЕЙЗАЖОМ. РОБОТИ ХУДОЖНИКІВ_АНІМАЛІСТІВ У РІЗНИХ ВИДАХ І ЖАНРАХ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.		
Завдання 4.1. Створити методичну таблицю: види пейзажу. Художники України в роботі над пейзажем.	практичні заняття, модульний контроль	5
Завдання 4.2. Виконати методичну таблицю: пейзаж тепла і холодна г Завдання 4.3. Створити методичну таблицю: декоративна переробка пейзажу (в композиціях вітражів, розпису. Емалі. Гобелену, батику).	практичні заняття, модульний контроль	5
Завдання 4.4 Створити методичний посібник: зображення птахів та тварин в різних видах Образотворчого мистецтва (ілюстрації з робіт художників-аніمالістів: а) скульптура; б) графіка (станкова, книжкова, плакат); живопис (натюрморт, жанрова картина); монументальне мистецтво (розпис, мозаїка, вітраж, емалі, гобелен).	практичні заняття, модульний контроль	5
		<i>Разом: 25 балів</i>

Примітка: Студенти виконують одне із запропонованих завдань до кожної теми лекції.

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Педагогічний малюнок» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у наступних таблицях:

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	6	6
2.	Відвідування практичні заняття	1	8	8
3.	Робота на практичних заняттях	10	5	50
4.	Модульна контрольна робота (№1, №2)	25	2	50
5.	Самостійна робота	5	5	25
6.	ПМК			
Підсумковий рейтинговий бал				139

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- 1. Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- 2. Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- 3. Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Поточне тестування та самостійна робота							Кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Ідеумковий тест. Залік	Сума
Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV							
T1	T2	МКР	T4	T5	T6	МКР				
17	18	25	19	17	18	25	139	1.39	25	100

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА – 25 балів (2 години)

Основним завданням ПМК є творче рішення наочно-методичного забезпечення змісту практичних занять, зумовлених цілеспрямованою діяльністю учнів. Навчальний матеріал повинен бути оформленим з урахуванням педагогічної технології управління процесом пізнання-навчання та сучасних положень психолого-педагогічної науки й особливостей конкретного вікового розвитку особистості (групи).

Зміст роботи повинен відображати творче відношення до рішення завдання, особисті методичні пошуки, досвід фахівців з проблем наочного навчання. Реферативна (контрольна) робота дозволяє в певній мірі визначити роль методики наочного навчання, місце педагогічного малюнку, різних методів наочного показу, візуального пояснення програмного матеріалу в процесі управління образотворчою діяльністю учнів, рівень професійної

готовності, компетентності рішення завдань художньої освіти та естетичного виховання молоді засобами пластичних мистецтв.

Завдання 1. Розробити наочно-методичний посібник з основ образотворчого мистецтва.

Завдання на вибір студента.

1.1) Розробити наочно-методичний посібник за змістом різноманітних жанрів образотворчого мистецтва (пейзаж, натюрморт, портрет, сюжетна композиція, ілюстрація);

1.2) Укласти наочно-методичний посібник, методично пояснюючий етапи зображення та технології виконання малюнка;

1.3) Укласти наочно-методичний посібник, методично пояснюючий техніко-технологічні особливості графічного зображення різними художніми матеріалами (туш, соус, сангіна, олівці, пастель тощо);

1.4) Укласти наочно-методичний посібник, за змістом образотворчих засобів зображення (лінія, тон, світлотінь, конструкція, форма, пластика тощо);

Студентам пропонуються різні види завдань для семінарської роботи за вибором теми і художніх матеріалів. Формат А3.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА – 25 балів (2 години)

Завдання 2. Розробити наочно-методичний посібник (навчальний плакат) для навчально-репродуктивної, пізнавально-практичної діяльності учнів (за змістом програми 1-7 класів).

Завдання на вибір студента.

2.1) Розробка наочно-методичного комплексу навчально-репродуктивних вправ з метою формування практичного уміння послідовно зображати малюнок предметів, об'єктів з природи;

2.2) Розробка комплексу навчально-репродуктивних вправ за темами декоративного зображення рослинного світу;

2.3) Розробка комплексу навчально-репродуктивних вправ за темами декоративного зображення пейзажних мотивів, сюжетної композиції (за вибором);

2.4) Розробка комплексу навчально-репродуктивних вправ, що наочно пояснюють систему композиційних закономірностей в декоративно-прикладному мистецтві (традиційність, цілісність, тектонічність, масштабність, пропорційність, контрастність).

Студентам пропонуються різні види завдань для модульної роботи за вибором теми і художніх матеріалів. Формат А3.

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні*: лекція, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

•Складання конспекту з теми модуля за заданим, або самостійно складеним планом;

- Папка наочно-методичних таблиць (формат А-3);

- Добір додаткового теоретичного та ілюстративного матеріалу;
- Написання реферату з теми модуля.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ Методичні таблиці;
- ✓ рисунки, живописні роботи студентів із фонду кафедри;
- ✓ репродукції з робіт майстрів образотворчого мистецтва.

ІХ. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Література основна:

1. Авсиян О.А. Натура и рисование по представлению. / Авсиян О.А. – М., 1985. – 151 с.
2. Беда Г.В. Основы изобразительной грамоты. Рисунок. Живопись, Композиция. / Беда Г.В. – М., 1981. – 65с.
3. Бесчастнов Н. П. Графика натюрморта. Учебное пособие для вузов./ Бесчастнов Н.П. – М.: Владос., 2008. – 256с.
4. Бесчастнов Н.П., Кулаков В.Я., Стор И.Н., Авдеев Ю.С., Гусейнов Г.М., Дыминский В.Б., Шаболдаев А.С. Живопись. Учебное пособие для вузов. / Бесчастнов Н.П., Кулаков В.Я., Стор И.Н., Авдеев Ю.С., Гусейнов Г.М., Дыминский В.Б., Шаболдаев А.С. – М.: Владос., 2007. – 324с.
5. Виноградова Г.Г. Уроки рисования с натуры. / Виноградова Г.Г. - М., 1980. – 84 с.
6. Ган Н.С., Казанцев А.В. Малювання з натури: Методичний посібник для вчителів. / Ган Н.С., Казанцев А.В. – К., 1971. – 44с.
7. Даглдиян К. Дикоратинная композиция. Высшее образование. / Даглдиян К. – Ростов на Дону: Феникс., 2008. – 314с.
8. Едварс Бетти. Открой в себе художника. / Едварс Бетти. – Мінск: Попуррі., 2004. – 240 с.
9. Кириченко М.А. Уроки образотворчого мистецтва в 3 класі: Посібник для вчителів. / Кириченко М.А. – К., 1976. – 190с.
10. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних заходів. / Кардашов В.М. – К.: Видавничий дім «Слово», 2007. – 296с.
11. Крижанівський В.В. Рисунок під час літньої практики. Навчальний посібник. / Крижанівський В.В. – К., 2006. – 200с.
12. Костерин Н.П. Учебное рисование. / Костерин Н.П. – М., 1984. – 158с.

13. Казанжи Ф.И. Резниченко Н.И. Профессиональная подготовка студентов 1-3 курсов художественно-графического факультета в условиях непрерывной практики. Методические рекомендации. / Казанжи Ф.И. Резниченко Н.И. – Одесса, 1989. – 240с.
14. Кузин В.С. наброски и зарисовки: Пособие для учителей. 2-е изд., переработ. / Кузин В.С. – М., 1981. – 82с.
15. Ли Николай. Основы учебного академического рисунка. / Ли Николай. – М.: Эксмо., 2004. – 479с.
16. Пенова В.П. Рисуем карандашом. Деревья, цветы, животные./ Пенова В.П. – Харьков. Белгород., 2008. – 110с.
17. Полторак В.С., Небеснова А.В., Исаенко А.Я. Учебный плакат. Методические рекомендации. / Полторак В.С., Небеснова А.В., Исаенко А.Я. – Одесса, 1986. – 48с.
18. Панксенов Г.И. Живопись. Форма. Цвет. Изображение. Учебное пособие. / Панксенов Г.И. – М., Академия., 2008. – 144с.
19. Станьер Питер, Розенберг Терри. Практический курс рисования./ Станьер Питер, Розенберг Терри. – Минск., 2005. – 428с.
20. Терентьев А.Е. Изображение животных и птиц средствами рисунка и живописи. / Терентьев А.Е. –М.,1969. – 73с.
21. Чивади Джованни. Рисунок. Пейзаж: методы, техника, композиция. / Чивади Джованни.– М.: Эксмо., 2004. – 64с.
22. Шматова Ольга. Самоучитель по рисованию акварелью. / Шматова Ольга. – М.: Эксмо., 2008. – 80с.

Література додаткова:

1. Резніченко М.І., Вакаров В.Є. Малюнок птахів в практиці вчителя образотворчого мистецтва. / Резніченко М.І., Вакаров В.Є. - Одеса, 1993. – 64с.
2. Рынди́н А.С. Живопись. Учебное пособие. / Рынди́н А.С. – Одесса., 2004. – 237с.

3. Сенин Виталий, Коваль Олег. Школа рисунка карандашом. Натюрморт. Пейзаж. Портрет. / Сенин Виталий, Коваль Олег. – Харьков., 2007. – 112с.
4. Яшухин А.П. Живопись: Учебное пособие. / Яшухин А.П. – М., 1985. – 105с.
5. Ростовцев Н. Н. История методов обучения рисованию./ Ростовцев Н. Н.- М.: Просвещение,1981.
6. Сухенко В. О. Рисунок. Навчальний посібник. / Сухенко В. О.- К.: bonamente,2004.

Ресурси:

Бібліотека університету

1. Барщ А.О. наброски и зарисовки. / Барщ А.О. – М.: Искусство, 1970.
2. Белкіна Е.В., Поліщук А.А., Фесенко Л.В. Образотворче мистецтво: Підручник для учнів 5 кл. / Белкіна Е.В., Поліщук А.А., Фесенко Л.В. – К.: Промінь, 2005
3. Кириченко М.Н., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. / Кириченко М.Н., Кириченко І.М. – К.: Вища школа, 2002
4. Николай Ли. Основы учебного академического рисунка. / Николай Ли. – М.: ЭКСМО, 2003.
5. Ростовцев Н.Н. Учебный рисунок. / Ростовцев Н.Н. – М.: Просвещение, 1976.